

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
เทศบาลตำบลโนนหัน
อำเภอชุมแพ
จังหวัดขอนแก่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลโนนหัน

อำเภอชุมแพ

จังหวัดขอนแก่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลโนนหัน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

๒. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

๒.๑ ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

๒.๒ ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

๒.๓ ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ จากยางพารา เป็นต้น

๒.๔ ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดแผนไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแค) เป็นต้น

๒.๕ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ,การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๒.๖ ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, โนรา เป็นต้น

๒.๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ,ภาษาถิ่น, หนังสือ,ตำรา, ตำรับอาหาร, งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่างๆ เป็นต้น

๒.๘ ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ด้านเกษตรกรรม

โคกหนองนา โมเดล ของ นายจิตติสรร์ เขตปัญญา หมู่ ๕ ตำบลโนนหัน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น

ด้านกิจกรรม

กลุ่มสตรีทอผ้าด้วยกี่กระตุกบ้านโนนชัย

กลุ่มสตรีทอผ้าด้วยกี่กระตุกบ้านโนนชัย ตั้งอยู่หมู่ ๑ บ้านโนนชัย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น เดิมเป็นกลุ่มแม่บ้านรวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านโนนชัยต้องการหาอาชีพเสริมให้กับสมาชิกกลุ่มจึงได้มีการอบรมทอผ้าด้วยกี่กระตุกโดยสำนักงานเกษตรอำเภอลำทะเมนชัยและศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาคที่ ๕ โดยมีนางหนูสิน ชันธะมาต เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิก ๓๘ คน โดยทอเป็นผ้าขาวม้าซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น สร้างความสามัคคีให้แก่คนในท้องถิ่นใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์หลังจากหมดฤดูทำนา –ทำไร่ ตลอดจนเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม และได้พัฒนาตลาดผ้าพื้นเมืองให้ทันสมัย มีเนื้อแน่น ลวดลายเรียงสลับสวยงาม ประกอบกับความเชี่ยวชาญของผู้ทอ ทำให้ผ้าของกลุ่มทอผ้าบ้านโนนชัยมีคุณภาพดีติดตลาด ใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า คงทนถาวร การย้อมสีกลมกลืนกับธรรมชาติ กรรมวิธีการย้อมมีการจัดการอย่างมีระบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านวัดฤดูบิที่ใช้เป็นวัดฤดูบิในท้องถิ่น สามารถนำไปตัดเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ ประดับตกแต่งป้าย เป็นผ้ามีหน้าตาต่าง ผ้าปูโต๊ะ แปรรูปเป็นผ้าเช็ดปาก ผ้ารองจาน หรือเป็นซองปาก ของที่ระลึก

ปี พ.ศ.๒๕๖๖ ได้จดทะเบียนหนังสือรับรองการแจ้งข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น ระดับสามดาว ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประเภทผลิตภัณฑ์ไทย

ปี พ.ศ.๒๕๕๗ ได้รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น ระดับสี่ดาว ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

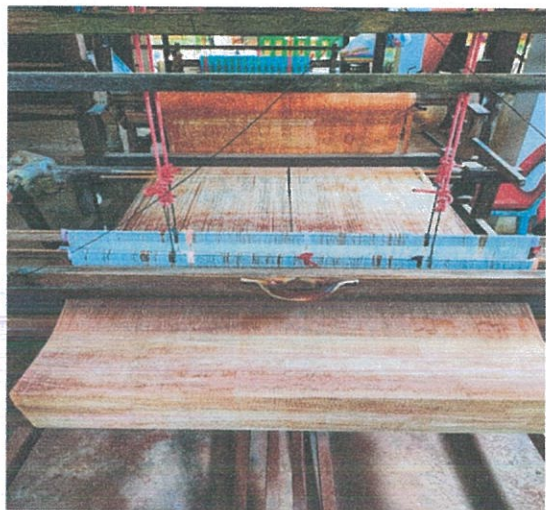
ปี พ.ศ.๒๕๕๘ ได้รับอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น ระดับห้าดาว ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

ปี ๒๕๖๓ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโนนชัย ต.โนนหัน อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น เข้ารับการคัดเลือก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่นระดับเขต บริเวณที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนชัย ต.โนนหัน อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น นางสาวพนิตนาฏ วงศ์อัม ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการเกษตร ประธานคณะกรรมการคัดเลือก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่นระดับเขต นำคณะกรรมการ ลงพื้นที่คัดเลือกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโนนชัย ซึ่งผ่านการคัดเลือกในระดับจังหวัดเข้ารับการคัดเลือกในระดับเขต เป็น ๑ ใน ๓ กลุ่มที่ผ่านเข้ารอบในระดับนี้ ในการนี้ นายศรัทธา คชพลายุกต์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ว่าที่ ร.ต.สอิสร โปราณ เกษตรจังหวัดขอนแก่น ได้เดินทางมาร่วมสังเกตการณ์และให้กำลังใจกลุ่มในครั้งนี้ด้วย โดยมีนางสุภาวดี ศรีสุขวัฒน์ นายอำเภอลำทะเมนชัย กล่าวต้อนรับ นายวันที เนื่องชุมพล เกษตรอำเภอลำทะเมนชัย พ.ต.อ.รัตนสุข คำวงศ์ ผกก.สภ.ชุมแพ พ.ท.อุเทน จันทองกลาง ผบ.ร.๘พัน.๒ พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนชาว ต.โนนหัน ร่วมให้การต้อนรับในครั้งนี้ด้วย

สถานที่ตั้ง เลขที่ ๑๖๕ หมู่ที่/หมู่บ้าน ม.๒ บ้านโนนชัย ต.โนนหัน อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น ๔๐๒๙๐

ด้านการแพทย์ไทย

นวดแผนไทย นางดาวเรือง สุดตาสอนบ้านเลขที่ ๙๐ หมู่ที่ ๑๐ บ้านโนนหันใน ตำบลโนนหัน
อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ๔๐๒๙๐

การนวดแผนไทยเป็นการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้านดั้งเดิม ที่อยู่คู่กับประเทศไทยมาตั้งแต่ก่อนสมัยกรุง
สุโขทัยซึ่งมีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละสังคมวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์

คุณดาวเรือง กล่าวว่า การเรียนรู้จากชีวิตในวัยเด็ก จนกระทั่งได้รับการถ่ายทอดอบรม ได้เรียนจนมี
ความรู้มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในงานที่ทำ หรือประกอบอาชีพ

ด้านอื่น ๆ อาหารพื้นบ้าน

อาหารพื้นบ้าน แหนมหมู นางมีนา พรหมนธ์ บ้านเลขที่ ๗๓ หมู่ที่ ๑๐ บ้านโนนหันใน ตำบลโนนหัน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น ๔๐๒๙๐ จุดเด่นของแหนมที่ทางกลุ่มผลิตอยู่ที่การคัดสรรวัตถุดิบในการผลิต เนื้อหมูต้องเป็นเนื้อหมูสดจากท้องถิ่น หมักด้วยเครื่องสมุนไพรธรรมชาติ ไม่มีสารกันบูด ปัจจุบันแหนมที่ทางกลุ่มผลิตได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ ๕ ดาว เมื่อปี ๒๕๕๕ นอกจากนี้ยังได้รับมาตรฐานของคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค และเป็นที่รู้จักของลูกค้าและบุคคลทั่วไป กลุ่มแปรรูปและถนอมอาหารแหนม บ้านโนนหันใน ต.โนนหัน อ.ลำนะแล้ง จ.ขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม ในยามว่างเว้นจากการทำนาอันเป็นอาชีพหลักแรกเริ่มเดิมทีทางกลุ่มได้ผลิตข้าวแต๋นเป็นสินค้าหลัก แต่ไม่ประสบผลสำเร็จนัก กลุ่มจึงได้หารือกันและได้ข้อสรุปว่าจะทดลองทำแหนมหมูจำหน่าย เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มพอมีความรู้เรื่องการทำแหนมหมูอยู่บ้าง ต่อมาหน่วยงานเกษตรเคหะกิจเข้ามาเยี่ยมและได้ให้คำแนะนำในการทำแหนมหมูเพิ่มเติม

